

MODTAGET

24 MAJ 2012

Advokat
Jens Andersen-Møller
Hans Broges Gade 2
8000 Aarhus C

J. nr. 023088-0638

UDSKRIFT

af

DOMBOGEN FOR VESTRE LANDSRET

D O M

afsagt den 23. maj 2012 af Vestre Landsrets 6. afdeling
(dommerne Stig Glent-Madsen, Chr. Bache og Nikolaj Aarø-Hansen) i 1. instanssag

V.L. B-0518-11

Niels [REDACTED]
(advokat Rikke Lenette Omme, Esbjerg)
mod
[REDACTED] Forsikring A/S
(advokat Jens Andersen-Møller, Aarhus)

Denne sag er anlagt den 27. oktober 2010 ved Retten i Kolding og er ved byrettens kendelse af 25. februar 2011 henvist til landsretten i medfør af retsplejelovens § 226, stk. 1.

Sagen drejer sig om, hvorvidt sagsøgeren, Niels [REDACTED], der sidder i uskiftet bo efter sin afdøde ægtefælle, Kirsten [REDACTED], har et nærmere opgjort erstatningskrav for tabt erhvervsevne for Kirsten [REDACTED] i anledning af, at hun den 12. juli 2007 som cyklist var indblandet i et trafikuheld med en bil, der var forsikret hos sagsøgte, [REDACTED] Forsikring A/S.

Påstande

Niels [REDACTED] har nedlagt påstand om, at [REDACTED] Forsikring A/S tilpligtes at betale 695.074,75 kr. med tillæg af sædvanlig procesrente fra sagens anlæg.

[REDACTED] Forsikring A/S har påstået frifindelse, subsidiært betaling af et mindre beløb.

Niels [REDACTED] har opgjort sit krav således:

”...

Erhvervsevnetabserstatning ved 100% erhvervsevnetab:

202.000 kr. x 10 x 100%	2.020.000,00 kr.	
+ 3,4% opregulering til 2009	<u>68.680,00 kr.</u>	
	2.088.680,00 kr.	
+ 4% opregulering til 2010	<u>83.547,20 kr.</u>	
	<u>2.172.227,20 kr.</u>	
Årsløn der lægges til grund herefter	2.172.000,00 kr.	
T r a n s p o r t	2.172.000,00 kr.	
- 52% aldersreduktion (63 år)	<u>1.129.440,00 kr.</u>	
	1.042.560,00 kr.	
- 1/3 reduktion på grund af mellemkommende død	<u>347.485,25 kr.</u>	<u>695.074,75 kr.</u>

...”

Sagsfremstilling

Kirsten [REDACTED] var den 12. juli 2007 som cyklist indblandet i en trafikulykke, hvor hun blev kørt ned af en bilist, der var forsikret hos [REDACTED] Forsikring A/S. Hun var på daværende tidspunkt 63 år gammel.

Efter uheldet blev Kirsten [REDACTED] indbragt bevidstløs på Kolding Sygehus, hvor der blandt andet blev konstateret hjernerystelse og brud på blandt andet ryg og underben.

På grund af de neurologiske skader blev hun den 13. juli 2007 akut overført til Odense Universitetshospital. Herfra blev Kirsten [REDACTED] efter operationer den 13. og den 19. juli 2007 overført til Vejle Sygehus, neurologisk afdeling, den 20. juli 2007. Fra Vejle Sygehus blev Kirsten [REDACTED] den 8. august 2007 overført til Regionshospitalet Hammel Neuro-center.

Det hedder i udskrivningsepikrise af 8. august 2007 fra Vejle Sygehus bl.a.:

"Pt. har udviklet aksonal hjerneskade samt fraktur sv.t. Th12.
Under indlæggelsen er foretaget genoptræning.
Skanning gennemset sammen med røntgenlæger, og diagnosen aksonal hjerneskade er bekræftet.

Pt. fremtræder hjerneskadet uden verbal eller visuel kontakt med omgivelserne.

Der er efterfølgende spasticitet udviklet i alle 4 ekstremiteter.

Forløbet kompliceret med urinvejsinfektion,...

Udskrivningsplan

Pt. overflyttes videre til rehabilitering på Hammel Sgh."

En "Tværfaglig Status/Genoptræningsplan" af 29. oktober 2007 fra Hammel Neurocenter indeholder bl.a. følgende notat:

"...Psykolog:

Pt har under indlæggelsen været neuropsykologisk vurderet to gange med knap en måneds mellemrum... Der har endvidere været afholdt en neuropsykologisk pårørendesamtale med pt's ægtefælle og en af sønnerne.

Der har været fremgang mellem de to undersøgelser. Pt. er ikke længere i fasen med post traumatisk amnesi, og hun er bevidsthedsklar, orienteret og relevant. Pt. er på det kognitive område at betragte som moderat skadet med fortsatte middelsvære vanskeligheder m.h.t. indlæring, hukommelse, opmærksomhed, eksekutivfunktion og konstruktion. Efter undertegnede vurdering er der fortsat behov for regionalt hospitalsbaseret neurorehabilitering, inden pt. kan overgå til fase III. Det vurderes realistisk, at pt. på sigt kan blive udskrevet til eget hjem. Det anbefales at man er opmærksom på muligheder og behov for træning og varig støtte i hjemmet når pt. efter udskrivelsen kommer hjem. Pt. har i forløbet været præget af nogen tristhed, og det anbefales, at man fortsat følger den emotionelle funktion m.h.p. at forebygge en depressiv udvikling.

D. 22.10.07 Anders Degn Pedersen, ledende neuropsykolog."

Fra Regionshospitalet Hammel Neurocenter blev Kirsten [redacted] ligeledes den 29. oktober 2007 overført til Kolding Sygehus.

Det hedder i udskrivningsepikrise af 14. november 2007 fra Regionshospitalet Hammel Neurocenter bl.a.:

"...Ved indlæggelsen ... er pt. svært bevidsthedspåvirket, ... Profiterer vældig godt af den intensive neurohabilitering. 07.09 begynder hun at tale, begynder at støtte med vægtbæring og mobiliseres til at gå med rollator. ... Har ved udskrivelsen kognitive problemer af moderat karakter med hensyn til indlæring, hukommelse, opmærksomhed og konstruktion. Da der fortsat er behov for både fysisk og kognitiv rehabilitering, overflyttes pt. til Geriatrisk Afdeling, Kolding Sygehus."

Fra Kolding Sygehus udskrives Kirsten [REDACTED] den 3. december 2007 til hjemmet. I udskrivningsepikrise af 4. december 2007 hedder det bl.a.:

"...

Ved overflytning hertil er pt. så småt begyndt at gå med rolator under følge...

Cerebralt præget af nedsat hukommelse, overblik og struktureringsevne og sygsdomsindsigt.

I løbet af indlæggelsen her sker der en mindre bedring mht. hukommelsen.

...

Der har været afholdt hjemmebesøg med deltagelse af kommunen og der er efter udskrivelsen aftalt opfølgning såvel ergo- som fysioterapeutisk.

...

Ang. bilkørsel har jeg informeret pt. og ægtefælle om, at hun indtil videre ikke må køre bil og at det nok er tvivlsomt, hvor vidt hun senere bliver i stand til dette, især på grund af nedsat overblik, nedsat evne til at dele sin hukommelse og nedsat reaktionshastighed.

...

Medicin ved udskrivelsen:

Tabl. Citalopram 20 mg dagligt.

...

DIAGNOSE

... Genoptræningsforanstaltninger, andre (H)

... Laesio traumatica cerebri diffusa (B)

... Fractura corporis tibiae (B)

...

Kort beskrivelse af forløbet

...

... har de sidste 2 uger været dagpatient, og været hjemme i weekenderne.

Hun har ... modtaget daglig træning ved både ergo- og fysioterapeuter.

...

Kroppens funktioner og anatomi

Ressourcer

Fri bevægelighed i alle led, dog nedsat i hø. skulder.

Bevæger erstremiteterne frit.

Ingen smerteklager.

Begrænsninger

KKB er generelt afkræftet efter et langt sygdomsforløb, og udtrættes hurtigt fysisk og mentalt.

Instabilitet omkring truncus/bækkene under aktivitet, som gør bevægelserne

lidt ukoordinerede.

Gangen er let bredsporet og ujævn og KKB slæber på fødderne, forværres ved træthed.

Der er nedsat bevægelighed til 120grader fleksion/abduktion i hø. skulder.

Der er periodevise smerter i hø. crus, ved frakturstedet.

Nedsat finkoordination af hø. hånd.

Følger efter Sub Arachnoidal Hæmatom.

Nedsat planlægningsevne, nedsat overblik, nedsat struktureringsevne, nedsat koncentration, nedsat hukommelse, især korttidshukommelsen.

Aktivitetsudførelse

Ressourcer

God kontakt med børnene.

Aftal med ungdomsskole om at kunne hente varm mad.

Går tur hver dag med manden.

Begrænsninger

Aktiviteterne udføres for hurtigt.

Nedsat overblik over igangværende aktivitet.

Ved gang uden rollator er KKB afhængig af let personstøtte.

Ved trappegang er KKB afhængig af gelænder.

Ved mere sammensatte og komplekse opgaver kniber der med planlægning, overblik, struktur, koncentration og hukommelse.

Deltagelse i samfundet

Ressourcer

Rent fysisk er KKB i stand til at udføre alle aktiviteter.

KKB går selvstændigt med rollator.

Kan nu selvstændigt tage bad med opsyn, evt let mundtlig guidning med påmindelse af ting, som skal huskes eller være opmærksom på.

Kan selvstændig lave kaffe, dække bord, vaske op, anrette kold mad og lave lette varme retter.

Kan stryge med opsyn.

Har den sidste uge selv kunnet finde vej til og fra terapierne.

Begrænsninger

KKB kan ikke i samme omfang stå for husholdning, kontorarbejde, have mm.

Omgivelsesfaktorer

Fremmede

KKB har en mand og søn, som arbejder omkring hjemmet.

KKB har fået rollator til udendørs brug.

Begrænsninger

Der er ujævnt terræn omkring hjemmet

Personlige faktorer

KKB er motiveret for at træne, og forbedre det nuværende funktionsniveau.

KKB er ked af ikke at kunne klare det samme som før og at være afhængig af rollator.

Evaluerings af mål

KKB er blevet bedre til at bruge rollatoren korrekt.

Balancen er forbedret.

Kan nu udføre flere aktiviteter selvstændigt, er næsten selvhjulpne med bad og kan udføre en del lettere køkkenaktiviteter uden opsyn.

Overvejelser vedr. videre tiltag

Vi tror det vil være gavnligt, hvis den fremtidige træning foregår i vante omgivelser.

KKB har et stort ønske om selv at lave alt varm med, desuden kunne vaske, stryge, gøre rent og lave noget kontorarbejde. Desuden kunne færdes sikkert inde i og udenfor hjemmet, evt med tiden kunne færdes inde uden rollator.

Kunne gå op og ned mellem stue og 1. sal.

..."

Fra 1. januar 2008 blev landbruget bortforpagtet til Kirsten [redacted] og Niels [redacted]
[redacted] søn, Carsten [redacted]

I Kirsten [redacted] egen læges journal hedder det for den 3. januar 2008:

"... Kons./Besøg

...

Længere kons med gennemgang af forløbet efter kranietraume. Korttidshu-kommelsen påvirket, men hun er orienteret i tid, sted og egne data. Klarer personlig hygiejne. Kan lave mad. ...

Har besvær med balancen. Anvender rolator."

I journalen vedrørende Kirsten [redacted] sygedagpengesag hos Kolding Kommune, Job-center Kolding, hedder det for den 29. januar 2008 bl.a.:

"... Jeg taler først med Kirsten ... og derefter med hendes mand.

Kirsten fremtræder kognitivt sårbar. Hun er ikke klar over, at hun får sygedagpenge og fortæller venligt, at hun ikke har brug for opfølgning. Jeg fortæller, at jeg har brug for et opfølgningsmøde, fordi hun får sygedagpenge. Kirsten fortæller, at det vil hun gerne hjælpe med og giver derefter sin mand telefonen uden yderligere snak.

...

Funktionsniveau:

Niels fortæller, at Kirsten er kommet hjem fra sygehuset ... Kirsten har fået hjælp til indretning af hjælpemidler i huset og der kommer fysioterapeuter i

hjemmet og giver behandlinger 2-3 gange om ugen. Niels fortæller, at det efter omstændighederne går fremad med Kirstens funktionsniveau. Adspurgt fortæller han, at hun er selvhjulpen omkring personlig hygiejne, påklædning mv. ...”

I jobcentrets journal for den 12. februar 2008 hedder det, idet e.l. står for egen læge:

”...

-Statusattest fra e.l. 30/1-2008

KB har været udsat for en svær trafikulykke,... KB får et svært kranietraume, brud på hør, underben, brud i brystryggen, brud på overarm og ledscred i skulderen. Hun opereres for sine skader i Odense og kommer efterfølgende til genoptræning på Hammel neurocenter. Ved seneste kontakt til e.l. 3/1 2008 kan KB gå udendørs med en vis usikkerhed (anvender ofte rollator), anvender rollator udendøre. ...og kan lave mad under opsyn. Tilstanden skønnes stabil med mulighed for kun ringe forbedring.

E.l. mener ikke at der er nogen resterhvervsevne.

Det fremgår at der skulle foretages opfølgning via kommunens center for hjerneskadede.

En nøje beskrivelse af det daglige funktionsniveau kan måske fås derfra.”

I jobcentrets journal for den 13. marts 2008 hedder det.:

”Opfølgning i hjemmet hos Kirsten...

...Kirsten afventer røntgen af højre skulder...

Kirsten fortæller, at hun ved, at hun ikke kan komme på arbejdsmarkedet. Hun har altid været medhjælpende hustru. ... Kirsten er glad for at ægtefællen ikke skal køre langt for at besøge hende. Dette har været en medvirkende årsag til, at hun ikke har ønsket at fortsætte genoptræning i sygehusregi.

Kirsten fremtræder som en person, der forud for ulykken har haft gode ressourcer. Hun fortæller, at hun har varetaget al regnskab på gården, og at hun er god til talbehandling. Hun fortæller, ligeledes, at hun før ulykken har haft en god fysisk konstitution.

Kirstens familie efterspørger genoptræning til personlig pleje. Kirsten kan godt gå i bad og klæde sig på, men hun har svært ved at sætte sit hår og gøre sig i stand, set i forhold til sine ønsker før ulykken. ...

Kirsten og familien gives råd og vejledning, ... herunder generel vejledning i forhold til betingelserne for revalidering, fleksjob og pension. ...”

I jobcentrets journal for en uoplyst dato efter den 25. april 2008 hedder det.:

”...

Vurdering jf. lov om sygedagpenge § 15:

Jeg vurderer, at der er behov for at søge om forlængelse, da Kirsten falder for varighed den 31.07.08. Kirsten når folkepensionsalderen den 23.01.09 og jeg anser det for mest hensigtsmæssigt at forlængelsen sker indtil da. Det er endnu ikke konstateret, at Kirsten har kræft, men ifølge tidligere opfølgningssamtaler, anser jeg det for usandsynligt, at det, med de følge virkninger der er efter ulykken, kan nås inden varighedsdatoen, at få Kirsten afklaret. Skulle det så vise sig, at Kirsten har kræft, er sandsynligheden endnu mindre....”

Kirsten [REDACTED] døde den 1. maj 2008. Der er enighed mellem parterne om, at dødsfaldet ikke havde sammenhæng med ulykken.

Det er ubestridt, at [REDACTED] Forsikring A/S inden Kirsten [REDACTED] død havde anerkendt erstatningspligten for ulykken den 12. juli 2007.

Af en skifteretsattest af 18. august 2008 fremgår, at boet efter Kirsten [REDACTED] blev udleveret til Niels [REDACTED] til uskiftet bo.

Inden ulykken arbejdede Kirsten [REDACTED] som medhjælpende ægtefælle på sin og Niels [REDACTED] landbrug. Niels [REDACTED] krav er opgjort på baggrund af Kirsten [REDACTED] indtægter herfra i 2007 med 202.000 kr. Skatteregnskaberne for årene 2004-2007 indeholder følgende oplysninger om virksomhedens resultat og om, hvor stort et beløb der er overført til Kirsten [REDACTED] som medarbejdende ægtefælle (kr.):

	2004	2005	2006	2007
Resultat før renter og afskrivninger	613.180	412.531	866.077	894.894
Overført til Kirsten [REDACTED]	188.200	138.632	196.800	202.000

Efter ulykken modtog Kirsten [REDACTED] sygedagpenge. I 2007 modtog hun 71.715 kr. i sygedagpenge. I 2008 modtog hun indtil sin død alene sygedagpenge, i alt 65.882 kr.

Den 6. maj 2009 tilbød [REDACTED] Forsikring A/S at betale erstatning for svie og smerte. Det hedder i selskabets brev bl.a.:

”...

Tabt arbejdsfortjeneste

For så vidt angår kravet om tabt arbejdsfortjeneste fremgår det af de kommunale akter, at gården og landbrugsdriften blev forpagtet ud fra januar 2008.

Ud fra dette ville din klient ikke have haft beskæftigelse i landbrugsdriften i 2008 og dermed ikke fået overført et skattemæssigt beløb som medhjælpende hustru, og der foreligger ikke et dokumenteret tab.

...”

Den 2. februar 2010 oplyste [REDACTED] Forsikring A/S, at selskabet kunne anerkende at betale méngodtgørelse på baggrund af en méngrad på 40 %, dog nedsat med 1/3 på baggrund af Kirsten [REDACTED] mellemkommende død og 28 % på grund af alder. Selskabet afslog samtidig, at boet efter Kirsten [REDACTED] havde krav på erstatning for erhvervsevnetab. Det anføres herom i selskabets brev:

”...

Afdøde er fuldt ud kompenseret for indtægtstab frem til dødsfaldstidspunktet, og kravet om erhvervsevnetaberstatning var ikke forfaldent på dette tidspunkt.

...”

Ved brev af 17. juni 2010 vurderede Arbejdsskadestyrelsen, at Kirsten [REDACTED] méngrad var 100 %. Af styrelsens begrundelse fremgår blandt andet:

”Sagsfremstilling

Det fremgår af sagens akter, at Kirsten [REDACTED] den 12. juli 2007 på cykel var udsat for en trafikulykke, hvorved hun pådrog sig multiple skader.

Vi er ved vurderingen opmærksomme på, at Kirsten [REDACTED] er afgået ved døden på grund af konkurrerende sygdom med kræftlidelse.

Begrundelse for méngrad

Ved vurdering af méngraden har vi lagt vægt på alle sagens lægelige oplysninger, herunder særligt epikriser fra sygehuse og journal fra Hammel Neurocenter.

Vurderingen af méngraden er foretaget i samråd med vores neurokirurgiske speciallægekonsulent og på baggrund af styrelsens vejledende méntabel.

Vi har i vores vurdering lagt vægt på, at der er følger efter ulykken med svært neurologisk traume, hvor Kirsten [REDACTED] ved udskrivelse fra genoptræning havde kognitive problemer af moderat grad og svær spasticitet i alle 4 ekstremiteter.

Det er herefter vores vurdering på det foreliggende grundlag og efter skøn over skaden med spastisk lammelse, traumatisk demens, brud på brystryk og skulderskade, at følgerne efter ulykken den 12. juli 2007 modsvarer et varigt mén på samlet 100 procent.

Det bemærkes herved, at når der er tale om en skade, der omfatter flere af de områder, der er fastsat procenter for i méntabellen, sker der ikke automatisk en fuld sammenlægning af de forskellige procenter. Den samlede ménprocent vil blive fastsat efter et skøn, hvor det samlede funktionsniveau vurderes.
..."

På baggrund heraf udbetalte [REDACTED] Forsikring A/S den 30. juni 2010 supplerende ménerstatning op til en méngrad på 100 %. Erstatningen var fortsat nedsat med 1/3 og 28 %.

Niels [REDACTED] angav i stævningen, at han til brug for fastsættelsen af erhvervsevnetabet ønskede at indhente en vejledende udtalelse hos Arbejdsskadestyrelsen i henhold til erstatningsansvarslovens § 10.

I svarskriftet af 16. december 2010 anførte [REDACTED] Forsikring A/S hertil, at en sådan udtalelse måtte:

"anses for overflødig, idet det må forventes, at Arbejdsskadestyrelsen, henset til de nu foreliggende oplysninger, vil vurdere erhvervsevnetabet til 100 %."

I duplikken anførte [REDACTED] Forsikring A/S endvidere:

"Til sagsøgers udenretlige opfordring i brev af 5. april 2011 til at tilkendegive, om sagsøgte kan anerkende, at skadelidtes erhvervsevnetab som følge af ulykken udgjorde 100 % bemærkes, at det er [REDACTED] Forsikring A/S's opfattelse, at Kirsten [REDACTED] i perioden fra uheldet og frem til dødsfaldet var uarbejdsdygtig, men uafklaret, ligesom følgerne ikke havde stabiliseret sig i et sådant omfang, at hendes tilstand kunne betegnes som stationær.

Om dette kan oversættes til, at Kirsten [REDACTED] var uden erhvervsevne i den pågældende periode, må opfattes som et mere terminologisk spørgsmål."

Forklaringer

Niels [REDACTED] har forklaret, at gården er på 150 ha med udelukkende planteavl, hvede, byg og raps. Gården er hans fødehjem, og han og ægtefællen har drevet den i 40 år. Kirsten var kontoruddannet, og hun tog sig af regnskaber, EU-tilskud o.l. Hun pløjede, kørte afgrøder hjem, samlede sten og var i øvrigt med i marken. Hun tog sig også af haven og lavede mad. Da Kirsten kom til skade, fik han hjælp af sin søn. Han og Kirsten var vant til at gå sammen og var uadskillelige. Sønnen, Carsten, har en landbrugsuddannelse, men har et andet erhverv. Det var derfor ikke planlagt, at han skulle overtage driften, som det skete ved forpagtningen i 2008. Han kunne ikke klare landbruget alene, og meningen var, at han skulle passe Kirsten. Kirsten kunne ingenting efter ulykken. Han skulle hjælpe med at bade, og hun kunne ikke lave noget i køkkenet. Han måtte derfor hente mad på ungdomsskolen. Kirsten var blevet et helt andet menneske. Hun kunne ikke længere hjælpe med at træffe beslutninger. Han havde en arbejdsskadeforsikring. Han kender ikke omstændighederne omkring anmeldelsen til arbejdsskadeforsikringen. Da ulykken skete, var Kirsten på vej til byen for at betale regninger. De var ikke andre om driften.

Carsten [REDACTED] har forklaret, at han sælger hjul som selvstændig, og så har han nu forpagtet gården. Han er uddannet landmand. Hans mor deltog i det hele i gårdens drift forud for ulykken. Hun kørte traktor, pløjede og harvede. Hun hjalp også med at køre brænde ind til opvarmning. Han forpagtede al jorden. Det havde overhovedet ikke været planen. Hans mor havde ikke ønsket, at andre skulle overtage gården. Da moderen kom til skade, kunne faderen ikke klare det alene. Han og en fætter hjalp med høsten. Førhen hjalp han kun lidt med høsten. Nu passer han både gården og hjulagenturet, men han har antaget hjælp til gården. Hans mor var før ulykken meget aktiv og fulgte med i pressen om landbrugsforhold af hensyn til driften. Hun cyklede meget, nok 25-30 km om dagen. Efter ulykken var hun slet ikke den samme. Hun kunne næsten ingenting. Hun lavede ikke mad. Hun ville gerne gå i haven, men hun måtte hurtigt gå ind igen.

Niels [REDACTED] har forklaret, at han har været revisor siden 2005 for [REDACTED] og var på ejendommen mindst en gang årligt. Landsbrugscentret har varetaget revisionen gennem mange år. Han drøftede forholdene med både Niels og Kirsten, der deltog ligeligt i driften, og begge var inde i det hele. Kirsten deltog således aktivt i den daglige drift. Hun var herunder også i marken. Han har lavet regnskaberne fra 2005. Et skatteregnskab adskiller sig fra en årsrapport primært med hensyn til afskrivninger og beholdninger. I 2007 var de

driftsøkonomiske afskrivninger for ejendommen 26.300 kr. Den driftsøkonomiske afskrivning for inventar var 28.800 kr., mens afskrivning for småinventar og bil er det samme som i skatteregnskabet. De driftsøkonomiske afskrivninger skal således opgøres til 56.800 kr. mod de 98.685 kr., der fremgår af skatteregnskabet. Resultatet skal således forøges med differencen.

Reglerne om medhjælpende ægtefælle var sådan, at man højst kunne overføre $\frac{1}{2}$ af overskuddet, i 2007 dog højst 202.000 kr. Man overførte hvert år det maksimale beløb, som reglerne tillod. Han har ikke lavet en særskilt opgørelse af kapitalafkastet. Kapitalen er opgjort til 19.435.023 kr. i 2007.

Procedure

Niels [REDACTED] har navnlig gjort gældende, at der efter indholdet af svarskriftet mellem parterne er enighed om, at Kirsten [REDACTED] led et erhvervsevnetab på 100 %. Dette støttes af de lægelige oplysninger, herunder fra egen læge, der klart viser, at der ikke var nogen erhvervsevne overhovedet. Det må lægges til grund, at Kirsten [REDACTED] forud for ulykken arbejdede aktivt og sammen med ægtefællen deltog ligeligt i driften af gården. Det forhold, at Kirsten [REDACTED] afgik ved døden, inden der var udbetalt erhvervsevnetabserstatning, er ikke ensbetydende med, at kravet på erhvervsevnetabserstatning bortfalder. Et sådant krav falder i arv uden videre. Hendes mellemkommende død betyder i henhold til praksis alene, at erstatningen skal reduceres med $\frac{1}{3}$, hvilket svarer til den reduktion, der er sket i mén godtgørelsen. Der er ikke holdepunkter i ændringsloven fra 2001 eller forarbejderne til denne for at antage, at denne praksis skulle ophøre. Niels [REDACTED] er derfor berettiget til erhvervsevnetabserstatning med en vis reduktion, og $\frac{1}{3}$ er udtryk for en sådan rimelig reduktion. Opgørelsen af Kirsten [REDACTED] årsløn må foretages på baggrund af et skøn, jf. erstatningsansvarslovens § 7, stk. 2. Beløbet burde have været højere, hvis der skulle tages udgangspunkt i det samlede driftsresultat.

[REDACTED] Forsikring A/S har navnlig anført, at Kirsten [REDACTED] erhvervsevnetabserstatning på dødstidspunktet ikke var forfaldent. Det var ikke endeligt afklaret, i hvilket omfang en hel eller delvis erhvervsevnenedsættelse ville være varig. Det bestrides således, at det kan lægges til grund, at der var et varigt erhvervsevnetab på 100 %, som påstået af Niels [REDACTED]. Et sådant tab kunne derfor heller ikke opgøres på dette tidspunkt, og Kirsten [REDACTED] har ikke haft krav på erstatning for tabt erhvervsevne, idet hun ikke har lidt et

varigt indtægtstab, som en erstatning for erhvervsevnetab skulle kompensere for. Det indtægtstab, som hun måtte have lidt i perioden frem til dødsfaldet, skal derimod kompenseres efter reglerne i erstatningsansvarsloven om tabt arbejdsfortjeneste.

Den tidligere praksis vedrørende en reduceret erhvervsevnetabserstatning ved mellemkommende død er ikke længere retningsgivende. Ved den ændring af erstatningsansvarsloven, der skete ved lov nr. 463 af 7. juni 2001, blev erstatningsansvarslovens § 2 ændret, således at den skadelidte havde krav på erstatning for tabt arbejdsfortjeneste frem til det tidspunkt, hvor et varigt tab kunne vurderes. Det bærende princip for ændringen var at sikre, at der ved erstatningsdækningen hverken skulle opstå "overlap" eller "huller" mellem erstatningsposterne tabt arbejdsfortjeneste og erhvervsevnetabserstatning, jf. herved Højesterets domme gengivet i Ugeskrift for Retsvæsen 2010, side 436 og 451. Det må være en følge af denne ordning, at der ikke er krav på erhvervsevnetabserstatning, når dødsfaldet sker, før muligheden for erstatning for tabt arbejdsfortjeneste er ophørt.

Det bestrides, at Kirsten [REDACTED] årsløn i givet fald skal fastsættes til 202.000 kr. som påstået, ligesom det bestrides, at en eventuel erhvervsevnetabserstatning alene skal reduceres med 1/3 som påstået.

Landsrettens begrundelse og resultat

Efter forarbejderne til erstatningsansvarsloven (Folketingstidende 1983/84, Tillæg A, spalte 106-107) var det hensigten, at den da gældende praksis, hvorefter der kunne tages hensyn til, at skadelidte afgik ved døden, skulle kunne opretholdes, og det var ikke tanken, at der ikke kunne tilkendes erhvervsevnetabserstatning, såfremt skadelidte afgik ved døden, inden helbredstilstanden blev stationær. Erhvervsevnetabserstatning er i overensstemmelse hermed i retspraksis efter denne lov hidtil tilkendt uanset den skadelidtes mellemkommende død, dog således at erstatningen er nedsat, hvis skadelidte er afgået ved døden inden for ganske få år efter skadens indtræden.

Ved lov nr. 463 af 7. juni 2001 om bl.a. ændring af lov om erstatningsansvar blev ophørstidspunktet for erstatning for tabt arbejdsfortjeneste i forhold til erstatning for tab af erhvervsevne i erstatningsansvarslovens § 2, stk. 1, ændret fra "...indtil skadelidte kan begynde at arbejde igen eller skadelidtes helbredstilstand er blevet stationær" til: "...indtil skadelidte kan begynde at arbejde igen. Må det antages, at skadelidte vil lide et varigt er-

hvervsevnetab, ydes erstatning indtil det tidspunkt, hvor det er muligt midlertidigt eller endeligt at skønne over skadelidtes fremtidige erhvervsevne, jf. §§ 5, 8 og § 10 samt § 31 i lov om sikring mod følger af arbejdsskade”.

Som fastslået af Højesteret i UfR 2009.138, må den ændrede bestemmelse forstås således, at der skal være sammenfald mellem det tidspunkt, hvor retten til erstatning for tabt arbejdsfortjeneste ophører, og det tidspunkt, hvor retten til erstatning for erhvervsevnetab indtræder. Bestemmelsen indebærer således, at der hverken opstår ”overlapning” eller ”huller” mellem de to erstatningsposter. Ved samme ændringslov fra 2001 blev bestemmelsen i erstatningsansvarslovens § 5, stk. 1, ændret til den gældende formulering, herunder navnlig således at de tidligere henvisninger til stationærtidspunktet udgik.

Hverken efter 2001-ændringslovens ordlyd eller forarbejder er der holdepunkter for at antage, at der med denne lovændring var tilsigtet en ændring af den hidtidige praksis i relation til erhvervsevnetaberstatning i tilfælde af skadelidtes mellemkommende død.

Det må herefter på grundlag af loven og dens forarbejder antages, at det med hensyn til erstatning for erhvervsevnetab i tilfælde, hvor et sådant krav ikke er endeligt fastslået inden skadelidtes død, ikke er en betingelse, at helbredstilstanden er blevet stationær inden dødsfaldet, eller at kravet er fremsat inden- eller udenretligt inden dette tidspunkt. Det kan derfor heller ikke i sig selv anses for en betingelse, at kravet er forfaldent efter lovens § 16.

Det anførte må i hvert fald gælde i et tilfælde som det foreliggende, hvor der ikke i den sidste tid op til dødsfaldet er betalt erstatning for tabt arbejdsfortjeneste.

Det må imidlertid anses for en forudsætning for efter dødsfaldet at tillægge boet erstatning for erhvervsevnetab, at der inden dødsfaldet var indtrådt et varigt tab af erhvervsevne, der berettiger til erstatning.

Det må således kunne lægges til grund, at skadelidte ikke ville genvinde sin erhvervsevne i samme omfang som før skadetidspunktet, og at der var tale om en varig nedsættelse af erhvervsevnen på mindst 15 %. jf. lovens § 5. Et sådant krav svarer til kravet efter lovens § 2, stk. 1, om, at det er muligt midlertidigt eller varigt at skønne over skadelidtes erhvervsevne, herunder for at tillægge et krav på a conto betaling.

Uanset at [redacted] Forsikring A/S i svarskriftet gav udtryk for, at en udtalelse fra Arbejdsskadenstyrelsen om erhvervsevnetab var overflødig, har selskabet ikke anerkendt et erhvervsevnetab, jf. herved selskabets svar i duplikken.

[redacted] Forsikring A/S har således bestridt, at nedsættelsen af Kirsten [redacted] erhvervsevne forud for dødsfaldet kunne anses for varig. Det påhviler derfor Niels [redacted] at godtgøre, at det var tilfældet.

Der er ikke tilvejebragt en udtalelse fra Arbejdsskadenstyrelsen om erhvervsevnetab eller i øvrigt en sagkyndig vurdering af, hvorledes Kirsten [redacted] erhvervsevne efter oplysningerne om hendes helbredsforhold forud for dødsfaldet må vurderes.

Den statusattest fra egen læge, der omtales i kommunens journal for den 12. februar 2008, er ikke fremlagt. Det er således ikke muligt at vurdere grundlaget for journalnotatet om attesten, ligesom en sådan lægeerklæring ikke i sig selv kan anses for afgørende.

De lægelige oplysninger i form af primært udskrivningsepikriser, der i øvrigt foreligger, beskriver et forløb, hvor Kirsten [redacted] tilstand gradvis blev bedre. Epikriserne, herunder den seneste af disse, epikrisen fra Kolding Sygehus af 4. december 2007, indeholder ikke en vurdering af, om en nærmere beskrevet erhvervsevnenedsættelse kan anses for varig.

Heller ikke oplysningerne i kommunens dagpengejournal peger med nogen sikkerhed på en nærmere beskrevet varig erhvervsevnenedsættelse. For så vidt angår den seneste tid før dødsfaldet, foreligger der endvidere ikke oplysninger, der kan belyse betydningen af kræftssygdommen for fortsat sygemelding og erhvervsevne.

Det må efter de foreliggende oplysninger, herunder om Kirsten [redacted] uarbejdsdygtighed indtil dødsfaldet og Arbejdsskadenstyrelsens udtalelse om méngrad, anses for sandsynligt, at der var tale om et varigt helt eller delvist tab af erhvervsevne. På den foran anførte baggrund findes det imidlertid ikke godtgjort, at det efter oplysningerne om Kirsten [redacted] [redacted] helbredsforhold forud for dødsfaldet var muligt midlertidigt eller endeligt at skønne over Kirsten [redacted] fremtidige erhvervsevne på en sådan måde, at et krav på erstatning for erhvervsevnetab kan anses for opstået.

Landsretten tager derfor [redacted] Forsikring A/S' påstand om frifindelse til følge.

Efter sagens udfald, forløb og omfang, herunder parternes påstande skal Niels [redacted] [redacted] betale sagsomkostninger til [redacted] Forsikring A/S med i alt 50.000 kr. Beløbet omfatter udgifter til advokatbistand inkl. moms, da [redacted] Forsikring A/S ikke er momsregistreret.

Thi kendes for ret:

[redacted] Forsikring A/S frifindes.

I sagsomkostninger for landsretten skal Niels [redacted] inden 14 dage betale [redacted] Forsikring A/S 50.000 kr.

Sagsomkostningerne forrentes efter rentelovens § 8 a.

Stig Glent-Madsen

Chr. Bache

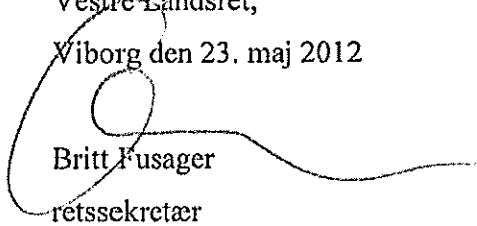
Nikolaj Aarø-Hansen

Udskriften udstedes uden betaling.

Udskriftens rigtighed bekræftes.

Vestre Landsret,

Viborg den 23. maj 2012

Britt Fusager

retssekretær